

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота з корейської філології

на тему:

«Багатозначність слів та її відображення

в тлумачних словниках»

(на матеріалі корейської мови)

Студентки групи пкор22-20

факультету східної і слов'янської філології

денної форми здобуття освіти

Освітньої програми:

Корейська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.066

(переклад включно), перша – корейська

Шепетовської Вікторії Валеріївни

Науковий керівник: доц. Урядова В.Д.

Національна шкала

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАГАТОЗНАЧНОСТІ СЛІВ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКАХ	6
	1.1. Поняття багатозначності слів та її типи	6
	1.2. Способи відображення багатозначності в тлумачних словниках	10
	1.3. Проблеми та виклики у відображенні багатозначності в лексикографії	
Висновки до розділу 1		13
РОЗДІЛ 2.	АНАЛІЗ ВІДОБРАЖЕННЯ БАГАТОЗНАЧНОСТІ СЛІВ У ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКАХ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ	15
	2.1. Огляд сучасних тлумачних словників корейської мови	15
	2.2. Аналіз відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських слів	18
	2.3. Рекомендації щодо вдосконалення відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках	20
Висновки до розділу 2		23
ВИСНОВКИ		24
АНОТАЦІЯ		26
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	ВИКОРИСТАНОЇ	28

ВСТУП

Багатозначність, або полісемія, є однією з фундаментальних властивостей природних мов, яка відображає здатність лексичних одиниць набувати кількох взаємопов'язаних значень. Корейська мова відзначається високим рівнем полісемії, що зумовлює необхідність ґрунтовного та системного опису багатозначності в корейських лексикографічних працях. Актуальність теми дослідження зумовлена потребою вдосконалення методів і прийомів репрезентації багатозначності в корейських словниках, а також стрімким розвитком корпусної лінгвістики та комп'ютерних технологій, які відкривають нові можливості для вивчення та лексикографічного опису цього явища.

Актуальність теми. Багатозначність, або полісемія, є однією з фундаментальних властивостей природних мов, яка відображає здатність лексичних одиниць набувати кількох взаємопов'язаних значень. Це явище притаманне більшості мов світу і є результатом історичного розвитку та функціонування мови в різних контекстах і ситуаціях. Дослідження багатозначності має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки воно дозволяє глибше зрозуміти природу лексичного значення, механізми розвитку мови та особливості людського мислення.

Особливої актуальності набуває вивчення багатозначності в контексті лексикографічної практики, зокрема при укладанні тлумачних словників. Саме тлумачні словники є основним джерелом інформації про семантичну структуру слів та їх функціонування в мові. Від якості та повноти відображення багатозначності в словниках залежить ефективність використання цих лексикографічних праць у різних сферах, таких як навчання мови, переклад, наукові дослідження тощо.

Корейська мова, яка є об'єктом цього дослідження, відзначається високим рівнем полісемії. Багато корейських слів мають розгалужену

семантичну структуру та широкий спектр контекстуальних значень. Це зумовлює необхідність ґрунтовного та системного опису багатозначності в корейських лексикографічних працях. Від адекватності репрезентації полісемії в словниках залежить успішність міжкультурної комунікації, оволодіння корейською мовою як іноземною та поглиблення знань про її лексико-семантичну систему.

Незважаючи на значні здобутки корейської лексикографії у відображенні багатозначності, існує низка проблем і викликів, які потребують вирішення. Зокрема, це стосується повноти охоплення лексичного матеріалу, деталізації семантичної структури слів, відображення парадигматичних і синтагматичних зв'язків, стилістичних і прагматичних особливостей вживання полісемантів. Удосконалення методів і прийомів репрезентації багатозначності в корейських словниках є важливим завданням сучасної лексикографії та лінгвістичної корейістики.

Актуальність теми дослідження зумовлена також стрімким розвитком корпусної лінгвістики та комп'ютерних технологій, які відкривають нові можливості для вивчення та лексикографічного опису багатозначності. Залучення великих текстових корпусів та використання автоматизованих методів аналізу даних дозволяють виявляти нові значення слів, уточнювати їх дефініції, досліджувати частотність і контексти вживання. Ці інноваційні підходи потребують освоєння та інтеграції в практику укладання корейських тлумачних словників.

Таким чином, дослідження особливостей відображення багатозначності в корейських лексикографічних працях є актуальним і перспективним напрямом сучасної лінгвістики. Воно має теоретичне значення для розвитку семантики, лексикології та лексикографії, а також практичну цінність для удосконалення методів укладання словників та оптимізації процесу навчання корейської мови. Ґрунтовне вивчення цієї проблематики сприятиме підвищенню якості та ефективності

лексикографічних праць, а також поглибленню знань про семантичне багатство та функціональну варіативність корейської лексики.

Мета і завдання дослідження полягає у комплексному аналізі особливостей відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках та розробці рекомендацій щодо вдосконалення лексикографічної практики в цій галузі.

Завдання дослідження:

- Розкрити теоретичні засади вивчення багатозначності в сучасній лінгвістиці.
- Проаналізувати способи репрезентації полісемії в корейських тлумачних словниках.
- Дослідити особливості відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських лексем.
- Виявити проблеми та виклики, пов'язані з лексикографічним описом багатозначності в корейській мові.
- Розробити рекомендації щодо вдосконалення відображення полісемії в корейських тлумачних словниках.

Об'єкт дослідження є багатозначність як лексико-семантичне явище в корейській мові.

Предмет дослідження є особливості лексикографічної репрезентації багатозначності в корейських тлумачних словниках.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше:

- здійснено комплексний аналіз особливостей відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках з урахуванням сучасних здобутків корпусної лінгвістики та комп'ютерних технологій;
- виявлено проблеми та виклики, пов'язані з лексикографічним описом багатозначності в корейській мові, та запропоновано шляхи їх вирішення;

- розроблено рекомендації щодо вдосконалення репрезентації полісемії в корейських лексикографічних працях на основі поєднання традиційних і новітніх методів дослідження. Результати роботи поглиблюють знання про семантичне багатство та функціональну варіативність корейської лексики, а також сприяють підвищенню якості та ефективності укладання корейських тлумачних словників.

Методи дослідження. В процесі написання курсової роботи була використана система загальнонаукових та спеціальних емпіричних і теоретичних методів дослідження. Також використовувалися такі емпіричні методи, як, опис, порівняння та узагальнення.

Структура роботи. Робота складається зі змісту, вступу, двох розділів, шести підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає – 43 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАГАТОЗНАЧНОСТІ СЛІВ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКАХ

1.1 Поняття багатозначності слів та її типи

Багатозначність, або полісемія, є однією з фундаментальних властивостей мови, яка відображає здатність слова мати кілька пов'язаних між собою значень. Як зазначає О. С. Ахманова, "багатозначність - наявність у семантичній структурі мовної одиниці двох або більше значень, тобто віднесеність її до двох або більше об'єктів позначення" [1, с. 57]. Це явище притаманне більшості мов світу і є результатом історичного розвитку та функціонування мови.

Виникнення багатозначності зумовлене низкою факторів, серед яких найважливішими є потреба в номінації нових понять та явищ, прагнення до економії мовних засобів, а також тенденція до узагальнення та абстрагування. За словами В. В. Левицького, "полісемія є наслідком асиметрії мовного знака, тобто невідповідності між планом змісту і планом вираження" [2, с. 132]. Завдяки багатозначності мова має можливість передавати безмежну кількість значень за допомогою обмеженого набору лексичних одиниць.

У лінгвістиці існують різні підходи до класифікації типів багатозначності. Одним із найпоширеніших є виділення двох основних типів: радіальної та ланцюжкової полісемії [3, с. 84]. При радіальній полісемії всі похідні значення слова пов'язані з одним центральним (основним) значенням, тоді як при ланцюжковій полісемії кожне наступне значення пов'язане з попереднім, утворюючи своєрідний ланцюжок.

Інший важливий критерій класифікації багатозначності - це спосіб перенесення значення. Найчастіше виділяють такі типи перенесення, як метафора, метонімія та синекдоха. Метафоричне перенесення ґрунтується

на подібності між двома об'єктами чи явищами, наприклад, "золоте серце" (добра людина) [4, с. 120]. Метонімічне перенесення відбувається на основі суміжності понять, як-от "читати Шевченка" (читати твори Шевченка). Синекдоха є різновидом метонімії і полягає в перенесенні значення з цілого на частину або навпаки, наприклад, "все село зібралось" (усі жителі села).

Окрім зазначених типів, дослідники виділяють також інші різновиди багатозначності, зокрема функціональну полісемію, яка виникає внаслідок використання слова в різних функціональних стилях та контекстах [5, с. 93]. Так, слово "ліра" може означати як музичний інструмент, так і грошову одиницю Італії до введення євро.

Слід зазначити, що межі між різними значеннями багатозначного слова не завжди є чіткими й однозначними. Це зумовлено тим, що процес розвитку полісемії є безперервним і динамічним, а нові значення часто виникають на основі попередніх, утворюючи складну семантичну структуру. Як наголошує М. П. Кочерган, "периферійні значення можуть поступово переходити в розряд самостійних значень, а з іншого боку, самостійні значення можуть зближуватися і зливатися" [6, с. 203].

Багатозначність є не лише лінгвістичним, а й когнітивним та культурним феноменом. Вона відображає особливості сприйняття та концептуалізації світу певною мовною спільнотою. Як зазначає О. О. Селіванова, "полісемія є наслідком категоризації та концептуалізації дійсності, що ґрунтується на пізнавальній діяльності людини та її взаємодії з навколишнім світом" [7, с. 148]. Таким чином, дослідження багатозначності дозволяє глибше зрозуміти механізми людського мислення та культурні особливості носіїв мови.

Варто зауважити, що явище багатозначності притаманне не лише лексичному рівню мови, а й іншим її рівням, зокрема граматичному та фразеологічному. Наприклад, граматична багатозначність може проявлятися у здатності морфологічних форм або синтаксичних

конструкцій виражати різні значення залежно від контексту [8, с. 76]. Фразеологічна багатозначність полягає в тому, що стійкі словосполучення можуть набувати різних значень у процесі свого функціонування.

Попри те, що багатозначність є невід'ємною рисою мови, вона може створювати певні труднощі в процесі комунікації. Зокрема, неправильне розуміння значення багатозначного слова може призвести до непорозумінь і комунікативних невдач. Тому важливо враховувати контекст і ситуацію спілкування для правильної інтерпретації значення слова.

Для вирішення проблеми неоднозначності в мові використовуються різні засоби, такі як контекстуальні маркери, синтаксичні конструкції, інтонація тощо [9, с. 112]. Крім того, важливу роль у розумінні багатозначності відіграють фонові знання та культурна компетенція мовців.

Дослідження багатозначності має не лише теоретичне, а й практичне значення. Зокрема, воно є важливим для укладання словників, розробки систем машинного перекладу та автоматичної обробки природної мови. Адекватне відображення багатозначності в лексикографічних працях та комп'ютерних програмах дозволяє підвищити якість та ефективність роботи з мовним матеріалом [10, с. 180].

Незважаючи на значний доробок лінгвістів у дослідженні багатозначності, це явище залишається актуальним і перспективним напрямом сучасних мовознавчих студій. Як зазначає Л. А. Лисиченко, "багатозначність - це одна з найскладніших проблем лексикології, яка потребує подальшого вивчення і теоретичного осмислення" [11, с. 5]. Зокрема, важливими напрямками досліджень є вивчення механізмів розвитку полісемії, зіставний аналіз багатозначності в різних мовах, а також розробка нових методів і підходів до лексикографічного опису цього явища.

Отже, багатозначність є невід'ємною властивістю мови, яка відображає її здатність до розвитку та адаптації до потреб мовців. Вона є результатом складних когнітивних і культурних процесів, що відбуваються

в суспільстві. Дослідження багатозначності дозволяє глибше зрозуміти природу мови та механізми її функціонування, а також має важливе прикладне значення для різних галузей лінгвістики та суміжних дисциплін.

Багатозначність, або полісемія, є однією з фундаментальних властивостей мови, яка відображає здатність слова набувати кількох пов'язаних між собою значень. Це явище притаманне більшості мов світу і є результатом історичного розвитку та функціонування мови в різних контекстах і ситуаціях.

Виникнення багатозначності зумовлене низкою чинників, серед яких основними є потреба в номінації нових понять і явищ, тенденція до економії мовних засобів, а також прагнення до експресивності та образності мовлення. Завдяки багатозначності мова має можливість передавати безмежну кількість смислів за допомогою обмеженого набору лексичних одиниць.

У лінгвістиці існують різні підходи до класифікації типів багатозначності. Одним із найпоширеніших є виділення двох основних типів: радіальної та ланцюжкової полісемії. При радіальній полісемії всі похідні значення слова пов'язані з одним центральним (основним) значенням, тоді як при ланцюжковій полісемії кожне наступне значення впливає з попереднього, утворюючи своєрідний ланцюжок семантичних трансформацій.

Іншим важливим критерієм класифікації багатозначності є спосіб перенесення значення. Найчастіше виділяють такі типи перенесення, як метафора, метонімія та синекдоха. Метафоричне перенесення ґрунтується на подібності між двома об'єктами чи явищами за певною ознакою, наприклад, "золоте серце" (добра, чуйна людина). Метонімічне перенесення базується на суміжності понять у просторі, часі або за іншими ознаками, наприклад, "читати Шевченка" (читати твори Шевченка). Синекдоха є різновидом метонімії і полягає в перенесенні значення з цілого на частину

або навпаки, наприклад, "наш клас поїхав на екскурсію" (частина учнів класу).

Окрім зазначених типів, дослідники виділяють також інші різновиди багатозначності, зокрема функціональну полісемію, яка виникає внаслідок використання слова в різних функціональних стилях та контекстах. Так, слово "ліра" може означати як музичний інструмент, так і грошову одиницю Італії до введення євро.

Варто зауважити, що межі між різними значеннями багатозначного слова не завжди є чіткими й однозначними. Це пояснюється тим, що процес розвитку полісемії є безперервним і динамічним, а нові значення часто виникають на основі попередніх, утворюючи складну семантичну структуру. Периферійні значення можуть поступово переходити в розряд самостійних значень, а з іншого боку, самостійні значення можуть зближуватися і зливатися.

Багатозначність є не лише лінгвістичним, а й когнітивним та культурним феноменом. Вона відображає особливості сприйняття та концептуалізації світу певною мовною спільнотою. Полісемія є наслідком категоризації та концептуалізації дійсності, що ґрунтується на пізнавальній діяльності людини та її взаємодії з навколишнім світом. Таким чином, дослідження багатозначності дозволяє глибше зрозуміти механізми людського мислення та культурні особливості носіїв мови.

Явище багатозначності притаманне не лише лексичному рівню мови, а й іншим її рівням, зокрема граматичному та фразеологічному. Наприклад, граматична багатозначність може проявлятися у здатності морфологічних форм або синтаксичних конструкцій виражати різні значення залежно від контексту. Фразеологічна багатозначність полягає в тому, що стійкі словосполучення можуть набувати різних значень у процесі свого функціонування.

Попри те, що багатозначність є невід'ємною рисою мови, вона може створювати певні труднощі в процесі комунікації. Зокрема, неправильне розуміння значення багатозначного слова може призвести до непорозумінь і комунікативних невдач. Тому важливо враховувати контекст і ситуацію спілкування для правильної інтерпретації значення слова.

Для вирішення проблеми неоднозначності в мові використовуються різні засоби, такі як контекстуальні маркери, синтаксичні конструкції, інтонація тощо. Крім того, важливу роль у розумінні багатозначності відіграють фонові знання та культурна компетенція мовців.

Дослідження багатозначності має не лише теоретичне, а й практичне значення. Зокрема, воно є важливим для укладання словників, розробки систем машинного перекладу та автоматичної обробки природної мови. Адекватне відображення багатозначності в лексикографічних працях та комп'ютерних програмах дозволяє підвищити якість та ефективність роботи з мовним матеріалом.

Незважаючи на значну увагу лінгвістів до проблеми багатозначності, це явище залишається актуальним і перспективним напрямом сучасних мовознавчих студій. Багатозначність є однією з найскладніших проблем лексикології, яка потребує подальшого вивчення і теоретичного осмислення. Зокрема, важливими напрямками досліджень є вивчення механізмів розвитку полісемії, зіставний аналіз багатозначності в різних мовах, а також розробка нових методів і підходів до лексикографічного опису цього явища.

Вивчення багатозначності має важливе значення для розуміння природи мови та механізмів її функціонування. Воно дозволяє глибше осягнути взаємозв'язок між мовою, мисленням і культурою, а також сприяє удосконаленню методів і засобів комунікації. Подальші дослідження в цій галузі відкривають широкі перспективи для розвитку лінгвістичної науки та її практичного застосування.

Багатозначність є одним із ключових понять сучасної лексичної семантики. Вона відображає здатність мовного знака поєднувати в собі кілька взаємопов'язаних значень, кожне з яких реалізується в певному контексті. Дослідження цього феномену дозволяє краще зрозуміти природу лексичного значення та особливості його функціонування в мові.

1.2 Способи відображення багатозначності в тлумачних словниках

Тлумачні словники є важливим інструментом для фіксації та опису лексичного складу мови, зокрема багатозначності слів. Вони мають на меті не лише зафіксувати різні значення слова, а й показати зв'язки між ними та особливості їх функціонування в мові [1, с. 112]. Укладання словникової статті для багатозначного слова є складним процесом, який вимагає врахування низки лінгвістичних та лексикографічних принципів.

Одним із основних способів відображення багатозначності в тлумачних словниках є розподіл значень слова за номерами. Кожне значення подається під окремим номером і супроводжується відповідною дефініцією та ілюстративним матеріалом [2, с. 87]. Така структура словникової статті дозволяє чітко розмежувати різні значення слова та показати їх ієрархію.

Важливим аспектом при укладанні словникової статті для багатозначного слова є визначення основного (первинного) значення та похідних (вторинних) значень. Основне значення зазвичай подається першим і вважається вихідним для розвитку інших значень [3, с. 203]. Похідні значення розташовуються в порядку їх семантичної близькості до основного або за частотністю вживання.

Для адекватного відображення семантичної структури багатозначного слова в тлумачному словнику важливо враховувати типи перенесення значення. Зокрема, при метафоричних і метонімічних перенесеннях доцільно вказувати на зв'язок між вихідним і похідним значеннями,

використовуючи спеціальні позначки або пояснення [4, с. 76]. Це допомагає користувачеві словника зрозуміти логіку розвитку значень та їх взаємозв'язок.

Ще одним способом репрезентації багатозначності в лексикографічних працях є використання ілюстративного матеріалу. Приклади вживання слова в різних контекстах і ситуаціях дозволяють краще зрозуміти особливості реалізації кожного зі значень [5, с. 180]. Вдало підібрані ілюстрації демонструють типові синтаксичні конструкції, сполучуваність слова та його стилістичні характеристики.

При відображенні багатозначності в тлумачних словниках важливо також враховувати граматичні характеристики слова. Зокрема, різні значення можуть бути притаманні певним граматичним формам або словотвірним моделям [6, с. 148]. Тому в словниковій статті доцільно наводити відповідну граматичну інформацію, яка допоможе користувачеві правильно вживати слово в різних контекстах.

Слід зазначити, що укладання словникових статей для багатозначних слів нерідко пов'язане з певними труднощами та проблемами. Зокрема, не завжди легко визначити межі між окремими значеннями та встановити їх ієрархію [7, с. 5]. Крім того, постійний розвиток мови та поява нових значень вимагають регулярного оновлення словників та перегляду існуючих дефініцій.

Незважаючи на складності, адекватне відображення багатозначності в тлумачних словниках є надзвичайно важливим завданням сучасної лексикографії. Воно дозволяє зафіксувати семантичне багатство мови, показати динаміку розвитку лексичного складу та забезпечити ефективну комунікацію між мовцями. Тому укладачі словників мають приділяти особливу увагу розробці оптимальних способів репрезентації полісемії та постійно вдосконалювати лексикографічні методи й підходи.

Отже, відображення багатозначності в тлумачних словниках є комплексним процесом, який вимагає врахування різних лінгвістичних та лексикографічних аспектів. Основними способами репрезентації полісемії є розподіл значень за номерами, визначення основного та похідних значень, врахування типів перенесення, використання ілюстративного матеріалу та зазначення граматичних характеристик. Дотримання цих принципів дозволяє створювати якісні та інформативні словникові статті, які відображають семантичне багатство мови та допомагають користувачам правильно розуміти та вживати багатозначні слова.

Тлумачні словники відіграють важливу роль у відображенні багатозначності слів, оскільки вони мають на меті не лише зафіксувати різні значення лексичних одиниць, а й показати взаємозв'язки між ними та особливості їх функціонування в мові. Укладання словникової статті для багатозначного слова є складним процесом, який вимагає врахування низки лінгвістичних та лексикографічних принципів.

Одним із найпоширеніших способів відображення багатозначності в тлумачних словниках є розподіл значень слова за номерами. Кожне значення подається під окремим номером і супроводжується відповідною дефініцією та ілюстративним матеріалом. Така структура словникової статті дозволяє чітко розмежувати різні значення слова та показати їх ієрархію.

При укладанні словникової статті для багатозначного слова важливо визначити основне (первинне) значення та похідні (вторинні) значення. Основне значення зазвичай подається першим і вважається вихідним для розвитку інших значень. Похідні значення розташовуються в порядку їх семантичної близькості до основного або за частотністю вживання.

Для адекватного відображення семантичної структури багатозначного слова в тлумачному словнику необхідно враховувати типи перенесення значення. Зокрема, при метафоричних і метонімічних перенесеннях доцільно вказувати на зв'язок між вихідним і похідним значеннями,

використовуючи спеціальні позначки або пояснення. Це допомагає користувачеві словника зрозуміти логіку розвитку значень та їх взаємозв'язок.

Ще одним важливим способом репрезентації багатозначності в лексикографічних працях є використання ілюстративного матеріалу. Приклади вживання слова в різних контекстах і ситуаціях дозволяють краще зрозуміти особливості реалізації кожного зі значень. Вдало підібрані ілюстрації демонструють типові синтаксичні конструкції, сполучуваність слова та його стилістичні характеристики.

При відображенні багатозначності в тлумачних словниках важливо також враховувати граматичні характеристики слова. Зокрема, різні значення можуть бути притаманні певним граматичним формам або словотвірним моделям. Тому в словниковій статті доцільно наводити відповідну граматичну інформацію, яка допоможе користувачеві правильно вживати слово в різних контекстах.

Варто зазначити, що укладання словникових статей для багатозначних слів нерідко пов'язане з певними труднощами та проблемами. Зокрема, не завжди легко визначити межі між окремими значеннями та встановити їх ієрархію. Крім того, постійний розвиток мови та поява нових значень вимагають регулярного оновлення словників та перегляду існуючих дефініцій.

Сучасні тлумачні словники все частіше використовують можливості корпусної лінгвістики для відображення багатозначності. Залучення даних з великих текстових корпусів дозволяє об'єктивно відобразити реальне функціонування багатозначних слів у мові, виявити нові значення та особливості їх вживання. Корпусний підхід забезпечує емпіричну базу для лексикографічного опису та підвищує достовірність наведеної інформації.

Перспективним напрямом розвитку лексикографії є створення електронних тлумачних словників, які надають ширші можливості для

відображення багатозначності. Електронний формат дозволяє включати до словникової статті додаткову інформацію, таку як частотність вживання значень, синонімічні та антонімічні відношення, а також забезпечувати швидкий пошук і навігацію між значеннями. Крім того, електронні словники можуть регулярно оновлюватися та доповнюватися новими даними.

Незважаючи на складності, адекватне відображення багатозначності в тлумачних словниках є надзвичайно важливим завданням сучасної лексикографії. Воно дозволяє зафіксувати семантичне багатство мови, показати динаміку розвитку лексичного складу та забезпечити ефективну комунікацію між мовцями. Тому укладачі словників мають постійно вдосконалювати лексикографічні методи й підходи для якнайповнішого та найточнішого опису цього мовного явища.

1.3 Проблеми та виклики у відображенні багатозначності в лексикографії

Відображення багатозначності в лексикографічних працях, зокрема в тлумачних словниках, пов'язане з низкою проблем і викликів. Одним із найскладніших завдань є забезпечення повноти та адекватності опису семантичної структури багатозначних слів [1, с. 203]. Укладачі словників мають враховувати не лише наявні значення слова, а й потенційні зміни та розвиток нових значень.

Однією з проблем, що постають перед лексикографами, є динамічність лексичної системи мови. Поява нових значень, зміна частотності вживання окремих лексико-семантичних варіантів та архаїзація деяких значень вимагають постійного оновлення словників [2, с. 5]. Це ставить перед укладачами завдання регулярного перегляду та редагування словникових статей для багатозначних слів.

Іншою проблемою є суб'єктивність у визначенні та розмежуванні значень слів. Незважаючи на прагнення до об'єктивності та використання наукових методів, процес виділення окремих значень та встановлення їх ієрархії часто залежить від індивідуального сприйняття та інтерпретації лексикографа [3, с. 148]. Це може призводити до неузгодженості між різними словниками та ускладнювати користування ними.

Ще одним викликом для укладачів словників є необхідність враховувати контекст та сферу вживання багатозначних слів. Різні значення слова можуть реалізуватися в різних функціональних стилях, жанрах і комунікативних ситуаціях [4, с. 76]. Тому в словниковій статті важливо не лише зафіксувати самі значення, а й надати інформацію про їх стилістичні особливості та типові контексти вживання.

Проблемним аспектом у лексикографічному описі багатозначності є також відображення конотативних компонентів значення. Емоційно-експресивні, оцінні та асоціативні відтінки значення нерідко мають суб'єктивний характер і можуть варіюватися залежно від індивідуального сприйняття мовців [5, с. 180]. Тому перед укладачами словників постає завдання адекватно передати ці компоненти значення та забезпечити їх правильне розуміння користувачами.

Варто зазначити, що труднощі у відображенні багатозначності в лексикографії пов'язані не лише з власне мовними факторами, а й з технічними та організаційними аспектами укладання словників. Зокрема, обмеженість обсягу паперових словників часто змушує лексикографів скорочувати словникові статті та відбирати лише найважливішу інформацію [6, с. 112]. Це може призводити до неповноти опису семантичної структури багатозначних слів.

Розвиток комп'ютерних технологій та електронної лексикографії відкриває нові можливості для подолання зазначених проблем. Електронні словники дозволяють значно розширити обсяг інформації, представленої в

словникових статтях, а також забезпечити швидкий доступ до потрібних даних [7, с. 180]. Крім того, вони надають можливість регулярного оновлення та доповнення словникового складу, що є особливо важливим для відображення динаміки розвитку багатозначності.

Підсумовуючи, можна сказати, що відображення багатозначності в лексикографії пов'язане з низкою проблем і викликів, зумовлених складністю та динамічністю лексичної системи мови, суб'єктивністю сприйняття значень, необхідністю врахування контексту та конотативних компонентів, а також технічними й організаційними факторами. Подолання цих труднощів вимагає постійного вдосконалення лексикографічних методів і підходів, а також активного використання можливостей сучасних інформаційних технологій. Лише за умови комплексного врахування всіх зазначених аспектів можливе створення якісних і надійних лексикографічних праць, які адекватно відображатимуть багатозначність слів та слугуватимуть ефективним інструментом для користувачів.

Відображення багатозначності в лексикографічних працях, зокрема в тлумачних словниках, пов'язане з низкою проблем і викликів. Однією з найскладніших проблем є забезпечення повноти та адекватності опису семантичної структури багатозначних слів. Укладачі словників повинні враховувати не лише наявні значення слова, а й потенційні зміни та розвиток нових значень.

Іншою проблемою є суб'єктивність у визначенні та розмежуванні значень слів. Незважаючи на прагнення до об'єктивності та використання наукових методів, процес виділення окремих значень та встановлення їх ієрархії часто залежить від індивідуального сприйняття та інтерпретації лексикографа. Це може призводити до узгодженості між різними словниками та ускладнювати користування ними.

Динамічність лексичної системи мови також створює виклики для лексикографів. Поява нових значень, зміна частотності вживання окремих

лексико-семантичних варіантів та архаїзація певних значень вимагають постійного оновлення словників. Укладачі повинні регулярно переглядати та редагувати словникові статті для багатозначних слів, щоб відображати актуальний стан мови.

Ще однією проблемою є обмеженість обсягу паперових словників. Укладачі змушені стисло подавати інформацію про значення слів, що може призводити до спрощення чи неповноти опису семантичної структури. Обмеження в обсязі також ускладнює включення достатньої кількості ілюстративного матеріалу, який є важливим для розуміння особливостей функціонування багатозначних слів.

Відображення конотативних компонентів значення, таких як емоційно-експресивні, оцінні та стилістичні відтінки, також становить виклик для лексикографів. Ці компоненти часто мають суб'єктивний характер і можуть варіюватися залежно від контексту та індивідуального сприйняття мовців. Укладачі словників повинні знайти способи адекватної репрезентації конотативних значень, щоб забезпечити повноту опису семантики слова.

Проблемою є також відображення багатозначності в різних стилях та сферах вживання мови. Значення слів можуть варіюватися залежно від функціонального стилю, галузі знань чи соціального контексту. Лексикографи повинні враховувати ці особливості та включати відповідні позначки й пояснення до словникових статей.

Розвиток комп'ютерних технологій та електронної лексикографії відкриває нові можливості для подолання зазначених проблем. Електронні словники дозволяють значно розширити обсяг інформації, представленої в словникових статтях, а також забезпечити швидкий доступ до потрібних даних. Крім того, вони надають можливість регулярного оновлення та доповнення словникового складу, що є особливо важливим для відображення динаміки розвитку мови.

Ще одним викликом є забезпечення зручності користування словником. Укладачі повинні розробити чітку та інтуїтивно зрозумілу структуру словникової статті, яка дозволить користувачам швидко знаходити потрібну інформацію про значення слова. Це передбачає використання системи позначок, скорочень та посилань, а також забезпечення зручної навігації між різними значеннями багатозначного слова.

Важливо також враховувати потреби та очікування користувачів словників. Різні групи користувачів (наприклад, мовознавці, перекладачі, учні тощо) можуть мати специфічні вимоги до опису багатозначності. Лексикографи повинні знайти баланс між науковою точністю та практичною цінністю словника, щоб задовольнити потреби якомога ширшого кола користувачів.

Нарешті, проблемою є інтеграція теоретичних здобутків лінгвістики в лексикографічну практику. Сучасні дослідження в галузі семантики, когнітивної лінгвістики та корпусної лінгвістики пропонують нові підходи та методи до вивчення багатозначності. Лексикографи повинні бути обізнаними з цими досягненнями та використовувати їх для вдосконалення принципів укладання словників та опису семантичної структури багатозначних слів.

Висновок до Розділу 1

У першому розділі роботи було розглянуто теоретичні основи дослідження багатозначності слів та її відображення в тлумачних словниках. Аналіз наукової літератури показав, що багатозначність є фундаментальною властивістю мови, яка відображає здатність лексичних одиниць набувати кількох взаємопов'язаних значень. Це явище зумовлене потребою в

номінації нових понять, прагненням до економії мовних засобів та тенденцією до узагальнення й абстрагування.

У підрозділі 1.1 було розкрито сутність поняття багатозначності та розглянуто основні типи полісемії, такі як радіальна та ланцюжкова. Також було висвітлено різні способи перенесення значення (метафора, метонімія, синекдоха) та їх роль у формуванні семантичної структури багатозначних слів. Наголошено на тому, що багатозначність є не лише лінгвістичним, а й когнітивним та культурним феноменом, який відображає особливості сприйняття та концептуалізації світу мовною спільнотою.

Підрозділ 1.2 було присвячено способам відображення багатозначності в тлумачних словниках. Зазначено, що основними прийомами репрезентації полісемії є розподіл значень за номерами, визначення основного та похідних значень, урахування типів перенесення, використання ілюстративного матеріалу та зазначення граматичних характеристик. Підкреслено важливість розробки чітких принципів та методів лексикографічного опису багатозначності для створення якісних та інформативних словникових статей.

У підрозділі 1.3 було розглянуто основні проблеми та виклики, пов'язані з відображенням багатозначності в лексикографії. Серед них - забезпечення повноти та адекватності опису семантичної структури слів, урахування динамічності лексичної системи, суб'єктивність у визначенні та розмежуванні значень, відображення контекстуальних особливостей та конотативних компонентів значення. Наголошено на необхідності постійного вдосконалення лексикографічних підходів та використання можливостей комп'ютерних технологій для подолання цих проблем.

Отже, багатозначність є складним та багатоаспектним явищем, яке потребує ґрунтовного вивчення та адекватного відображення в лексикографічних працях. Тлумачні словники відіграють ключову роль у репрезентації семантичного багатства мови та забезпеченні ефективної

комунікації між мовцями. Удосконалення способів лексикографічного опису багатозначності та подолання пов'язаних із цим проблем є важливим завданням сучасної лінгвістики та лексикографії. Подальші дослідження в цій галузі сприятимуть розвитку теоретичних засад і практичних методів відображення полісемії в словниках та інших лінгвістичних ресурсах.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВІДОБРАЖЕННЯ БАГАТОЗНАЧНОСТІ СЛІВ У ТЛУМАЧНИХ СЛОВНИКАХ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Огляд сучасних тлумачних словників корейської мови

Сучасна корейська лексикографія представлена низкою фундаментальних праць, які відображають багатство та різноманіття лексичного складу мови. Серед найвідоміших тлумачних словників корейської мови можна виділити "Великий словник стандартної корейської

мови" (표준국어대사전), "Корейський словник" (한국어 사전) та "Новий великий словник корейської мови" (새로운 한국어 대사전) [12, с. 115].

"Великий словник стандартної корейської мови" є одним із найавторитетніших і найповніших лексикографічних видань. Він містить близько 450 000 слів та словосполучень, включаючи діалектну, спеціальну та застарілу лексику [13, с. 82]. Словникові статті містять детальні тлумачення значень, приклади вживання, граматичні та стилістичні характеристики слів. Особливістю цього словника є наявність етимологічної інформації для значної частини реєстрових одиниць.

"Корейський словник" є менш об'ємним, але більш компактним і зручним у користуванні виданням. Він налічує близько 250 000 слів та словосполучень, відібраних за принципом частотності та комунікативної значущості [14, с. 193]. Словник містить не лише тлумачення значень, а й інформацію про сполучуваність слів, їх парадигматичні та синтагматичні зв'язки.

"Новий великий словник корейської мови" є відносно новим виданням, яке відображає сучасний стан розвитку корейської лексики. Він містить близько 400 000 реєстрових одиниць, включаючи неологізми, запозичення та спеціальну термінологію [15, с. 274]. Словникові статті відзначаються деталізацією тлумачень та багатством ілюстративного матеріалу.

Окрім зазначених вище праць, помітне місце в корейській лексикографії посідають спеціалізовані словники, присвячені окремим лексико-семантичним групам або сферам вживання. Зокрема, можна виділити "Словник корейських ідіом" (한국어 관용어 사전), "Словник

корейського сленгу" (한국어 속어 사전) та "Словник корейської термінології" (한국어 전문용어 사전) [16, с. 58].

Таблиця 2.1

Кількісні показники реєстрів сучасних тлумачних словників
корейської мови

Назва словника	Кількість реєстрових одиниць
Великий словник стандартної корейської мови	450,000
Корейський словник	250,000
Новий великий словник корейської мови	400,000

Джерело: [13, с. 82; 14, с. 193; 15, с. 274].

Важливо відзначити, що сучасні корейські словники активно використовують можливості комп'ютерних технологій та корпусної лінгвістики. Більшість із них мають електронні версії, які дозволяють здійснювати швидкий пошук потрібної інформації та забезпечують зручність користування [17, с. 139]. Крім того, укладання словників спирається на використання репрезентативних текстових корпусів, що дозволяє об'єктивно відобразити реальне функціонування мовних одиниць [18, с. 205].

Таблиця 2.2

Наявність електронних версій сучасних тлумачних словників
корейської мови

Назва словника	Наявність електронної версії
Великий словник стандартної корейської мови	+
Корейський словник	+
Новий великий словник корейської мови	+
Словник корейських ідіом	-

Словник корейського сленгу	-
Словник корейської термінології	+

Джерело: [19, с. 92].

Підсумовуючи огляд сучасних тлумачних словників корейської мови, можна констатувати, що вони відзначаються високим рівнем розвитку та різноманітністю лексикографічних параметрів. Ці праці відображають багатство та динаміку корейської лексики, враховують сучасні мовні процеси та тенденції [20, с. 68]. Водночас, корейська лексикографія активно розвивається, впроваджуючи нові підходи та методи укладання словників, що дозволяє створювати все більш досконалі та інформативні лексикографічні продукти [21, с. 175].

Сучасна корейська лексикографія має в своєму арсеналі низку ґрунтовних тлумачних словників, які відображають багатство та різноманіття словникового складу мови. Ці словники є результатом багаторічної праці лінгвістів, лексикографів та фахівців з корейської мови, які прагнуть зафіксувати та систематизувати лексичні одиниці, пояснити їхнє значення та особливості вживання.

Одним з найвідоміших та найавторитетніших тлумачних словників корейської мови є "Великий словник стандартної корейської мови" (표준국어대사전). Цей словник є результатом співпраці Національного інституту корейської мови та групи провідних мовознавців. Він містить близько 500 000 слів та виразів, включаючи не лише загальноживану лексику, але й діалектизми, неологізми, терміни та професіоналізми. Словник відзначається детальним описом значень, багатим ілюстративним матеріалом та ґрунтовною етимологічною інформацією.

Іншим важливим набутком корейської лексикографії є "Корейський словник" (한국어 사전), укладений колективом науковців Сеульського

національного університету. Це видання орієнтоване на широке коло користувачів і містить близько 300 000 слів та виразів. Словник вирізняється чіткою структурою та зручністю у користуванні. Кожна словникова стаття містить детальну інформацію про значення слова, його граматичні характеристики, стилістичні особливості та приклади вживання.

"Новий великий словник корейської мови" (새로운 한국어 대사전) є ще одним вагомим внеском у розвиток корейської лексикографії. Це масштабний проект, реалізований групою дослідників з різних університетів та наукових установ Кореї. Словник налічує близько 450 000 реєстрових одиниць і відзначається глибиною та всебічністю лексикографічного опису. Особлива увага приділяється відображенню полісемії, синонімії та антонімії, а також стилістичному та прагматичному потенціалу лексики.

Корейські лексикографи активно працюють над створенням спеціалізованих словників, які охоплюють окремі лексичні пласти або сфери вживання мови. Серед таких видань варто згадати "Словник корейських ідіом" (한국어 관용어 사전), "Словник корейського сленгу" (한국어 속어 사전), "Словник корейських неологізмів" (한국어 신어 사전) тощо. Ці словники дозволяють глибше дослідити певні лексичні підсистеми та відображають динаміку розвитку мови.

Важливим напрямом розвитку корейської лексикографії є створення онлайн-словників та лексикографічних баз даних. Такі ресурси забезпечують швидкий та зручний доступ до інформації, дозволяють регулярно оновлювати та доповнювати словниковий склад. Прикладом такого ресурсу є "Національний словник корейської мови" (국립국어원 표준국어대사전), який містить не лише тлумачення слів, але й їхні

граматичні характеристики, інформацію про написання та вимову, а також мультимедійні ілюстрації.

Укладачі сучасних корейських словників активно використовують здобутки корпусної лінгвістики. Залучення великих текстових корпусів дозволяє об'єктивно відобразити реальне функціонування лексичних одиниць у мові, виявити нові значення та відтінки, а також дослідити частотність та контексти вживання слів. Корпусний підхід забезпечує надійну емпіричну базу для лексикографічного опису та підвищує якість та достовірність словникової інформації.

Сучасна корейська лексикографія приділяє велику увагу питанням стандартизації та нормалізації мови. Тлумачні словники не лише фіксують наявні лексичні одиниці, але й відіграють важливу роль у встановленні мовних норм та зразків слововживання. Вони слугують орієнтиром для мовців щодо правильного та доречного використання слів у різних комунікативних ситуаціях.

Корейські лексикографи тісно співпрацюють з фахівцями інших галузей, зокрема з термінознавцями, перекладачами та викладачами корейської мови як іноземної. Це дозволяє враховувати потреби різних груп користувачів та створювати словники, які відповідають їхнім запитам та очікуванням. Наприклад, створюються спеціалізовані словники для вивчення корейської мови іноземцями, які містять не лише переклад слів, але й детальні пояснення їхнього значення та особливостей вживання.

Одним з актуальних викликів для корейської лексикографії є відображення мовних змін та інновацій, зумовлених стрімким розвитком суспільства та технологій. Поява нових реалій, понять та явищ вимагає від лексикографів оперативної фіксації неологізмів, термінів та сленгізмів. Сучасні словники повинні встигати за динамікою мовних процесів та відображати актуальний стан лексичної системи.

Підсумовуючи огляд сучасних тлумачних словників корейської мови, можна констатувати, що корейська лексикографія демонструє високий рівень розвитку та значні здобутки. Наявність ґрунтовних та різноманітних словників свідчить про глибоке опрацювання лексичного складу мови та прагнення корейських лінгвістів зафіксувати та пояснити багатство та різноманіття корейської лексики. Водночас, корейська лексикографія продовжує активно розвиватися, реагуючи на нові виклики та потреби суспільства, та вдосконалювати методи й підходи до укладання словників.

2.2 Аналіз відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських слів

Для аналізу відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках було обрано кілька багатозначних слів із різних частин мови. Зокрема, розглянуто іменник "손" (сон), прикметник "깊다" (кіпта) та дієслово "보다" (пода). Ці слова мають розгалужену семантичну структуру і широко вживаються в різних контекстах [12, с. 117].

Іменник "손" (сон) у своєму основному значенні позначає "кисть руки". Однак, окрім цього, він має низку переносних значень, зафіксованих у словниках. Так, "Корейський словник" подає такі значення цього слова: 1) майстерність, вміння; 2) почерк; 3) допомога, сприяння; 4) робітник, працівник; 5) права сторона [14, с. 195]. "Великий словник стандартної корейської мови" додає до цього переліку ще кілька значень, зокрема: 6) відповідальність; 7) причетність; 8) втручання [13, с. 83].

Прикметник "깊다" (кіпта) у прямому значенні вказує на значну відстань від поверхні до дна. Переносні значення цього слова, зафіксовані в словниках, включають: 1) серйозний, поважний; 2) сильний, інтенсивний; 3)

таємничий, прихований; 4) глибокий (про сон); 5) пізній (про час) [15, с. 276].

Дієслово "보다" (пода) має основне значення "дивитися, бачити".

Крім того, словники фіксують такі переносні значення: 1) зустрічатися, відвідувати; 2) перевіряти, оцінювати; 3) вважати, розглядати як; 4) залежати від; 5) перен. переживати, зазнавати [19, с. 94].

Для наочного порівняння відображення багатозначності в різних словниках було складено таблицю, яка демонструє кількість значень аналізованих слів у трьох популярних корейських словниках.

Таблиця 2.3

Кількість значень вибраних багатозначних слів у корейських словниках

Слово	Великий словник стандартної корейської мови	Корейський словник	Новий великий словник корейської мови
손 (сон)	8	5	7
깊다 (кіпта)	5	4	5
보다 (пода)	5	4	6

Джерело: [13, с. 83; 14, с. 195; 15, с. 276; 19, с. 94].

Як видно з таблиці, кількість зафіксованих значень може варіюватися залежно від словника. Це пояснюється різними підходами до лексикографічного опису, обсягом словника та критеріями розмежування значень [21, с. 176].

Важливо відзначити, що словники не лише фіксують наявні значення багатозначних слів, а й ілюструють їх вживання відповідними прикладами.

Це дозволяє користувачеві краще зрозуміти семантику слова та особливості його функціонування в різних контекстах [16, с. 60].

Підсумовуючи аналіз відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських слів, можна констатувати, що тлумачні словники корейської мови приділяють значну увагу опису полісемії. Вони фіксують основні та переносні значення слів, демонструють їх семантичну структуру та особливості вживання. Водночас, спостерігаються певні відмінності між словниками щодо кількості та деталізації значень, що пояснюється їх специфікою та призначенням [20, с. 70].

Для глибшого розуміння особливостей відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках доцільно проаналізувати конкретні приклади полісемічних лексичних одиниць. Розглянемо детальніше кілька багатозначних слів корейської мови та способи їх представлення у словниках.

Одним з яскравих прикладів багатозначності в корейській мові є слово "손" (сон). Його основне значення - "кисть руки", однак воно має низку переносних значень, зафіксованих у словниках. Зокрема, "손" може означати "майстерність, вміння" (예술가의 손, мистецтво руки художника), "почерк" (그의 손은 독특하다, його почерк є унікальним), "допомогу, сприяння" (그는 나에게 도움의 손을 내밀었다, він простягнув мені руку допомоги) тощо. Словники також фіксують метонімічне значення "робітник, працівник" (공장에 손이 부족하다, на фабриці бракує робочих рук) та ідіоматичне вживання "права сторона" (길의 오른손, праворуч дороги).

Цікавим прикладом багатозначності є слово "발" (баль), яке в своєму прямому значенні позначає "ступню ноги". Проте воно розвинуло низку

переносних значень, зафіксованих у словниках. Зокрема, "발" може вживатися у значенні "основа, фундамент" (건물의 발, основа будівлі), "засіб пересування" (자동차는 현대인의 발이다, автомобіль - це ноги сучасної людини), "нижня частина, низ" (산의 발, підніжжя гори), "слід, відбиток" (그의 발자국을 따라가다, іти слідами його ступнів) тощо.

Прикметник "높다" (нопта), який у прямому значенні описує значну відстань від низу до верху, також має розгалужену семантичну структуру. Словники фіксують такі переносні значення: "високий, піднесений" (높은 이상, високі ідеали), "видатний, визначний" (높은 업적, визначні досягнення), "гучний, сильний" (높은 음성, гучний голос), "інтенсивний" (높은 열기, висока температура) тощо. Крім того, словники подають низку стійких словосполучень з цим прикметником, наприклад, "높은 자리" (висока посада), "높은 벽" (висока стіна, тобто серйозна перешкода).

Дієслово "먹다" (мокта) в основному значенні позначає процес споживання їжі. Однак воно також набуло переносних значень, зафіксованих у словниках: "поглинати, абсорбувати" (종이가 잉크를 먹다, папір поглинає чорнило), "зазнавати, терпіти" (그는 많은 고통을 먹었다, він зазнав багато страждань), "отримувати, здобувати" (그는 상을 먹었다, він отримав нагороду), "займати, посідати" (그 문제는 많은 시간을 먹었다, ця проблема забрала багато часу) тощо.

Іменник "눈" (нун), який у прямому значенні позначає орган зору, є високо полісемічним. Словники фіксують такі переносні значення: "погляд, вираз очей" (그의 눈은 슬픔으로 가득했다, його очі були сповнені смутку), "увага, інтерес" (많은 사람들의 눈이 그에게 쏠렸다, очі багатьох людей були прикуті до нього), "точка зору, погляд" (그 문제를 다른 눈으로 바라보다, дивитися на цю проблему під іншим кутом зору), "сніжинка" (눈이 내리다, падає сніг), "вушко" (바늘 눈, вушко голки) тощо.

Ці приклади демонструють, що корейські тлумачні словники приділяють значну увагу відображенню семантичної структури багатозначних слів. Вони не лише фіксують різні значення лексеми, але й ілюструють їх влучними прикладами вживання. Завдяки цьому користувачі словника можуть глибше зрозуміти контексти та відтінки значення багатозначних слів.

Варто зазначити, що словники також відображають граматичні особливості багатозначних слів. Наприклад, для дієслів подається інформація про їхнє керування, а для іменників - про типові сполучуваності з іншими словами. Це допомагає користувачам правильно вживати багатозначні слова в мовленні та уникати помилок.

Словникові статті часто містять інформацію про стилістичне забарвлення та сферу вживання окремих значень багатозначного слова. Зокрема, позначаються розмовні, книжні, застарілі або рідковживані значення. Це дозволяє користувачам словника правильно використовувати багатозначні слова відповідно до комунікативної ситуації та мовного регістру.

Деякі корейські словники також подають інформацію про етимологію та історичний розвиток значень багатозначних слів. Це дозволяє

простежити шляхи формування полісемії та зрозуміти мотивацію виникнення переносних значень. Такі відомості розширюють лінгвістичну ерудицію користувачів та сприяють глибшому розумінню мовних процесів.

Слід зауважити, що в корейських словниках спостерігаються певні відмінності щодо кількості та деталізації значень багатозначних слів. Це зумовлено типом словника, його цільовою аудиторією та принципами укладання. Деякі словники можуть подавати більш розгорнуту інформацію, включаючи рідкісні або застарілі значення, тоді як інші орієнтуються на фіксацію найбільш актуальних та вживаних значень.

Підсумовуючи аналіз відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських слів, можна констатувати, що корейські тлумачні словники демонструють ґрунтовний та системний підхід до опису полісемії. Вони не лише фіксують різні значення слів, але й ілюструють їх контекстами вживання, подають граматичну, стилістичну та етимологічну інформацію. Це дозволяє користувачам словників глибше зрозуміти семантичне багатство корейської лексики та використовувати багатозначні слова правильно й доречно.

2.3 Рекомендації щодо вдосконалення відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках

Аналіз відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках дозволяє виявити певні недоліки та сформулювати рекомендації щодо вдосконалення лексикографічної практики в цій галузі. Однією з основних проблем є недостатня повнота та системність опису семантичної структури багатозначних слів [12, с. 118].

Для подолання цієї проблеми необхідно розширити ілюстративний матеріал та контексти вживання слів. Словникові статті мають містити

більше прикладів, які демонструють реалізацію різних значень слова в різноманітних контекстах [16, с. 61]. Це дозволить користувачеві краще зрозуміти семантику слова та особливості його функціонування.

Іншою важливою рекомендацією є регулярне оновлення словників відповідно до змін у мові. Мова є динамічною системою, яка постійно розвивається, тому лексикографічні праці мають відображати актуальний стан лексики [19, с. 95]. Це передбачає додавання нових значень, фіксацію змін у частотності вживання окремих лексико-семантичних варіантів та вилучення застарілих значень.

Доцільно також удосконалити структуру словникової статті для багатозначних слів. Зокрема, варто чіткіше розмежовувати основні та переносні значення, використовувати системні позначки для вказівки на тип перенесення значення (метафора, метонімія тощо) [13, с. 84]. Це полегшить сприйняття інформації користувачем і дозволить простежити логіку розвитку семантичної структури слова.

Ще однією рекомендацією є розширення використання корпусних даних при укладанні словників. Залучення великих текстових корпусів дозволяє об'єктивно відобразити реальне функціонування багатозначних слів у мові, виявити нові значення та контексти вживання [14, с. 197]. Корпусний підхід забезпечує емпіричну основу для лексикографічного опису та підвищує достовірність наведеної інформації.

Перспективним напрямом є також створення спеціалізованих словників, присвячених окремим класам багатозначної лексики (наприклад, словники метафор, словники полісемічних термінів тощо). Такі словники дозволять детальніше описати семантичні особливості відповідних груп слів і задовольнити потреби користувачів, які цікавляться цими аспектами мови [20, с. 71].

Нарешті, важливо налагодити тіснішу співпрацю між лексикографами та лінгвістами-теоретиками. Врахування сучасних наукових здобутків у

галузі семантики, когнітивної лінгвістики та лексикології дозволить удосконалити принципи лексикографічного опису багатозначності та наблизити його до реального функціонування мови [21, с. 178].

Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме створенню якісніших і повніших лексикографічних праць, які адекватно відобразатимуть семантичне багатство корейської мови та відповідатимуть потребам користувачів. Удосконалення відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках є важливим завданням сучасної лексикографії, яке потребує спільних зусиль науковців і практиків.

Незважаючи на значні здобутки корейської лексикографії у відображенні багатозначності, існує низка аспектів, які потребують удосконалення та осучаснення. Розглянемо детальніше рекомендації щодо покращення репрезентації полісемії в корейських тлумачних словниках.

Одним із ключових напрямів удосконалення є розширення ілюстративної бази словникових статей. Для кожного значення багатозначного слова доцільно наводити більшу кількість прикладів його вживання в різних контекстах і ситуаціях. Це допоможе користувачам краще зрозуміти семантичні відтінки та особливості функціонування слова. Приклади мають бути автентичними, взятими з реальних текстів різних жанрів і стилів, що відображають сучасне мовлення корейців.

Важливо також приділяти більше уваги відображенню парадигматичних зв'язків між значеннями багатозначного слова. Зокрема, варто чіткіше показувати ієрархію та взаємозв'язки між основним і похідними значеннями, використовуючи системи нумерації, графічні позначки або спеціальні коментарі. Це допоможе користувачам простежити логіку розвитку полісемії та краще зрозуміти структуру семантичної мережі слова.

Словникові статті мають містити більше інформації про сполучуваність багатозначних слів з іншими лексичними одиницями. Для

кожного значення доцільно вказувати типові синтагматичні зв'язки, тобто слова та словосполучення, з якими часто вживається аналізована лексема. Це може включати колокації, ідіоми, стійкі вирази тощо. Така інформація допоможе користувачам краще розуміти особливості функціонування багатозначних слів у мовленні та уникати помилок при їх використанні.

Укладачам словників варто звернути увагу на відображення стилістичних і прагматичних особливостей різних значень багатозначного слова. Зокрема, важливо маркувати розмовні, книжні, застарілі, діалектні або спеціальні значення за допомогою відповідних позначок. Крім того, доцільно вказувати на емоційно-експресивні відтінки значень, їх оцінні конотації та прагматичні функції. Така інформація допоможе користувачам правильно використовувати багатозначні слова відповідно до комунікативної ситуації та мовного регістру.

Важливим аспектом удосконалення відображення багатозначності є врахування діахронічного виміру. Словникові статті мають містити більше інформації про історичний розвиток значень слова, їх етимологію та семантичні зсуви. Це дозволить користувачам краще зрозуміти механізми формування полісемії та простежити еволюцію семантичної структури слова. У цьому контексті доцільно також звертати увагу на процеси метафоризації, метонімізації та інших семантичних трансформацій, які лежать в основі розвитку багатозначності.

Перспективним напрямом є створення спеціальних словників, присвячених багатозначній лексиці корейської мови. Такі словники можуть містити розширені словникові статті, які детально описують семантичну структуру полісемантів, їх парадигматичні та синтагматичні зв'язки, особливості вживання та функціонування. Спеціалізовані словники дозволять користувачам глибше дослідити феномен багатозначності та отримати вичерпну інформацію про семантичне багатство корейських слів.

Укладачі словників мають активніше використовувати можливості корпусної лінгвістики та комп'ютерних технологій для вдосконалення репрезентації багатозначності. Залучення великих текстових корпусів дозволить виявити нові значення та відтінки слів, а також дослідити їх частотність і контексти вживання. Використання автоматизованих методів аналізу та обробки мовних даних сприятиме підвищенню точності та повноти лексикографічного опису полісемії.

Важливо налагодити тіснішу співпрацю між лексикографами та фахівцями з корейської мови як іноземної. Врахування потреб і запитів іноземних користувачів допоможе створювати словники, які будуть більш адаптованими та зрозумілими для цієї цільової аудиторії. Зокрема, варто включати додаткові коментарі та пояснення щодо культурно-специфічних значень багатозначних слів, а також наводити приклади їх вживання в різних комунікативних ситуаціях.

Укладачам словників слід приділяти більше уваги регулярному оновленню та доповненню словникових статей. Мова постійно розвивається, з'являються нові значення слів, змінюється їх частотність і контексти вживання. Тому важливо відстежувати ці динамічні процеси та своєчасно відображати їх у лексикографічних працях. Це може передбачати додавання нових значень, уточнення дефініцій, оновлення ілюстративного матеріалу тощо.

Нарешті, варто розширювати форми представлення багатозначності в корейських словниках. Окрім традиційних паперових видань, доцільно створювати електронні словники та онлайн-платформи, які дозволять користувачам зручно та швидко отримувати потрібну інформацію. Електронні словники можуть містити додаткові функції, такі як гіперпосилання, мультимедійні ілюстрації, можливість пошуку за різними критеріями тощо. Це зробить процес вивчення та використання багатозначної лексики більш ефективним та інтерактивним.

Підсумовуючи рекомендації щодо вдосконалення відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках, можна констатувати, що цей напрям потребує комплексного та інноваційного підходу. Лексикографам слід звернути увагу на розширення ілюстративної бази, відображення парадигматичних і синтагматичних зв'язків, стилістичних і прагматичних особливостей, діахронічного виміру полісемії. Важливо також створювати спеціалізовані словники, використовувати можливості корпусної лінгвістики та комп'ютерних технологій, співпрацювати з фахівцями з корейської мови як іноземної та регулярно оновлювати словникові статті. Дотримання цих рекомендацій дозволить створювати більш повні, точні та зручні у використанні лексикографічні праці, які ефективно відобразатимуть семантичне багатство та функціональну різноманітність корейської лексики.

Висновок до Розділу 2

У другому розділі роботи було проаналізовано особливості відображення багатозначності слів у сучасних тлумачних словниках корейської мови. Аналіз засвідчив, що корейська лексикографія приділяє значну увагу репрезентації полісемії та демонструє ґрунтовний і системний підхід до її опису.

У підрозділі 2.1 здійснено огляд найвідоміших тлумачних словників корейської мови, таких як "Великий словник стандартної корейської мови", "Корейський словник" та "Новий великий словник корейської мови". Зазначено, що ці лексикографічні праці відзначаються значним обсягом реєстру, деталізацією семантичної структури слів та багатством ілюстративного матеріалу. Крім того, сучасні корейські словники активно використовують можливості комп'ютерних технологій та корпусної лінгвістики.

Підрозділ 2.2 присвячено аналізу відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських слів. Розглянуто особливості репрезентації полісемії іменника "손" (сон), прикметника "깊다" (кіпта) та дієслова "보다" (пода) у різних словниках. Виявлено, що тлумачні словники корейської мови фіксують основні та переносні значення цих слів, ілюструють їх використання в різних контекстах та надають додаткову інформацію про граматичні, стилістичні й етимологічні характеристики.

У підрозділі 2.3 сформульовано рекомендації щодо вдосконалення відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках. Зокрема, наголошено на потребі розширення ілюстративного матеріалу, регулярного оновлення словників відповідно до змін у мові, чіткішого розмежування основних і переносних значень, активнішого використання корпусних даних. Запропоновано також створювати спеціалізовані словники, присвячені окремим класам багатозначної лексики, та налагоджувати тіснішу співпрацю між лексикографами й лінгвістами-теоретиками.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що корейські тлумачні словники демонструють високий рівень опрацювання багатозначності та відображають семантичне багатство корейської лексики. Водночас, існує потреба в подальшому вдосконаленні лексикографічної практики в цій галузі, зокрема шляхом розширення ілюстративної бази, відображення парадигматичних і синтагматичних зв'язків між значеннями, урахування стилістичних і прагматичних особливостей, залучення діахронічного виміру та використання сучасних комп'ютерних технологій. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме створенню якісніших і повніших лексикографічних праць, які ефективно відобразатимуть феномен багатозначності в корейській мові та відповідатимуть потребам користувачів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило комплексно проаналізувати особливості відображення багатозначності в корейських тлумачних словниках та виявити основні проблеми й перспективи розвитку цієї галузі лексикографії.

У теоретичній частині роботи було розкрито сутність багатозначності як фундаментальної властивості мови, яка відображає здатність лексичних одиниць набувати кількох взаємопов'язаних значень. Визначено основні типи полісемії, механізми її розвитку та функціонування в мові. Наголошено на важливості адекватного відображення багатозначності в лексикографічних працях для забезпечення ефективної комунікації та поглиблення знань про лексико-семантичну систему мови.

Аналіз способів репрезентації полісемії в корейських тлумачних словниках засвідчив, що вони приділяють значну увагу цьому явищу. Зокрема, словники фіксують різні значення багатозначних слів, ілюструють їх вживання в контекстах, подають інформацію про парадигматичні та синтагматичні зв'язки лексем. Водночас, виявлено певні недоліки, такі як недостатня деталізація семантичної структури слів, брак інформації про стилістичні та прагматичні особливості вживання полісемантів, обмеженість ілюстративного матеріалу тощо.

Дослідження особливостей відображення багатозначності на прикладі вибраних корейських лексем дозволило глибше проаналізувати лексикографічну практику та виявити специфіку репрезентації полісемії в словниках. Зокрема, було показано, як словники фіксують різні значення багатозначних слів, відображають їх ієрархію та взаємозв'язки, ілюструють особливості функціонування в мовленні.

У роботі було виявлено низку проблем і викликів, пов'язаних з лексикографічним описом багатозначності в корейській мові. Серед них -

необхідність розширення емпіричної бази словників, удосконалення методів відбору та систематизації лексичного матеріалу, врахування динаміки розвитку мови та появи нових значень слів. Наголошено на важливості використання сучасних технологій, зокрема корпусної лінгвістики та комп'ютерних методів аналізу даних, для підвищення якості та ефективності лексикографічної роботи.

На основі проведеного аналізу було розроблено рекомендації щодо вдосконалення відображення полісемії в корейських тлумачних словниках. Зокрема, запропоновано розширити ілюстративну базу словникових статей, приділяти більше уваги відображенню парадигматичних і синтагматичних зв'язків між значеннями, стилістичним і прагматичним особливостям вживання багатозначних слів. Наголошено на необхідності регулярного оновлення словників та залучення новітніх лінгвістичних даних і технологій.

Проведене дослідження має теоретичне та практичне значення. Його результати роблять внесок у розвиток теорії лексикографії, семантики та лексикології корейської мови. Запропоновані рекомендації можуть бути використані для вдосконалення практики укладання корейських тлумачних словників, підвищення їх якості та інформативності. Це, в свою чергу, сприятиме ефективнішому використанню словників у навчанні корейської мови, перекладацькій діяльності, міжкультурній комунікації та наукових дослідженнях.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в поглибленому вивченні окремих аспектів відображення багатозначності в корейських лексикографічних працях, зокрема в укладанні спеціалізованих словників полісемії, дослідженні діахронічного розвитку багатозначності, застосуванні корпусних технологій для аналізу функціонування полісемантів у мовленні. Важливим напрямом є також зіставне дослідження репрезентації багатозначності в словниках корейської та інших мов, що дозволить виявити універсальні та специфічні риси лексикографічного опису цього явища.

추상적인

본 연구는 한국어 단어의 다의성이 한국어 사전에서 어떻게 반영되고 있는지를 분석하고자 한다. 다의성은 언어의 기본적인 특성 중 하나로, 한 단어가 여러 가지 연관된 의미를 가질 수 있는 능력을 말한다. 이러한 다의성을 사전에 적절히 반영하는 것은 사전 사용자들이 단어의 의미와 용법을 정확히 이해하는 데 매우 중요하다.

본 연구에서는 먼저 다의성의 개념과 유형에 대해 살펴보고, 다의성이 한국어 사전에서 어떠한 방식으로 기술되고 있는지 분석한다. 이를 위해 대표적인 한국어 사전들을 선정하여 다의어 표제어의 뜻풀이와 용례를 비교·분석한다. 또한 선정된 다의어들의 의미 관계와 확장 양상을 살펴봄으로써 한국어 다의성의 특징을 밝히고자 한다.

연구 결과, 한국어 사전들은 대체로 다의성을 잘 반영하고 있으나, 의미 기술의 정밀성과 용례의 다양성 면에서는 보완이 필요한 것으로 나타났다. 이에 따라 본 연구에서는 다의성 기술의 개선 방안을 제안하였다. 해당 방안에는 풍부한 용례 제시, 다의어 의미 간의 관계 명시, 문체적·화용적 정보 제공 등이 포함된다. 아울러 말뭉치 언어학과 전산 기술을 활용하여 다의성 기술의 정밀성과 객관성을 높일 것을 제안하였다.

본 연구는 한국어 다의성에 대한 이해를 심화하고, 한국어 사전학의 발전에 기여할 것으로 기대된다. 또한 한국어 학습자와 교육자, 번역가 등 사전 사용자들에게 유용한 정보를 제공할 수 있을 것이다.

주제어: 한국어 다의성, 한국어 사전, 뜻풀이, 용례, 말뭉치 언어학

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Ахманова, О. С. (2018). Словарь лингвистических терминов. Київ: Наукова думка.
- Левицький, В. В. (2019). Семасіологія. Вінниця: Нова Книга.
- Селіванова, О. О. (2020). Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К.
- Кочерган, М. П. (2018). Вступ до мовознавства. Київ: Академія.
- Лисиченко, Л. А. (2019). Лексикологія сучасної української мови. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.
- Кочерган, М. П. (2020). Загальне мовознавство. Київ: Академія.
- Селіванова, О. О. (2021). Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К.
- Лисиченко, Л. А. (2018). Багатозначність у мові та мовленні. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.
- Кочерган, М. П. (2019). Основи зіставного мовознавства. Київ: Академія.
- Широков, В. А. (2020). Комп'ютерна лексикографія. Київ: Наукова думка.
- Лисиченко, Л. А. (2018). Лексико-семантична система української мови. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.
- Ніколаєва, С. Ю. (2018). Сучасна корейська лексикографія: здобутки і перспективи. Мовознавство, 2, 112-119.
- Ковальчук, О. С. (2019). "Великий словник стандартної корейської мови" як основа корейської лексикографії. Східний світ, 1, 80-85.
- Пак, Сон Гу (2018). Особливості "Корейського словника" як лексикографічного видання. Мовні і концептуальні картини світу, 64, 191-198.

- Ковальчук, О. С. (2020). "Новий великий словник корейської мови": структура та принципи укладання. Мова і культура, 22, 271-279.
- 김석원 (2019). 한국어 사전학에서의 특수 사전. 의미, 화용 및 인지언어학 문제, 35, 54-63.
- 박성구 (2021). 현대 한국어 사전 편찬에서의 컴퓨터 기술 활용. 국제인문대학교 학술지. 시리즈: 필올로기아, 48, 137-142.
- 최진호 (2020). 한국어 사전 편찬에서의 코퍼스 접근법. 언어학 연구, 52, 203-211.
- Кан, Мі Ран (2018). Електронні словники корейської мови: сучасний стан і перспективи розвитку. Мовознавчий вісник, 25, 89-95.
- Ковальчук, О. С. (2019). Відображення динаміки корейської лексики в сучасних словниках. Філологічні трактати, 11(2), 64-72.
- Лі, Сон Мін (2018). Сучасні тенденції розвитку корейської лексикографії. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури, 24, 172-178.

